

13 JULI 1992

1213

DIRECTIE OPERATIËN KONINKLIJKE LANDMACHT
AFDELING INLICHTINGEN EN VEILIGHEID

MAANDBERICHT MEI 1992

Koninklijke landmacht
Directie Operatiën / Afdeling Inlichtingen en Veiligheid
Situatie Centrum
070 - 328 16 81

Nummer: 0020163.

Exemplaarnummer:

1

MAANDBERICHT MEI 1992

Koninklijke landmacht

Het maandbericht is een uitgave van de Directie Operatiën Koninklijke landmacht / Afdeling Inlichtingen en Veiligheid. Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en activiteiten in binnen- en buitenland, die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de toestand Militaire Veiligheid van de Koninklijke landmacht.

Eventuele reacties op dit maandbericht of suggesties ten behoeve van een volgend maandbericht kunt U richten aan:

Hfd Sie Veiligheid
MPC 16A
Postbus 96904
2509 JH Den Haag
t.a.v. SITCEN
tel.: 070 - 328 16 81

Koninklijke landmacht
Directie Operatiën / Afdeling Inlichtingen en Veiligheid
Situatie Centrum
070 - 328 16 81

Deze uitgave - een staatsgeheim dat [REDACTED] is geclassificeerd - wordt U ter beschikking gesteld door het Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Directie Operatiën Koninklijke landmacht.

Gerechtigd tot kennisneming van de inhoud zijn uitsluitend die personen, die uit hoofde van hun functie daartoe gerechtigd zijn.

Kennisneming door niet-gerechtigden kan van nadeel zijn voor het belang van de Staat of zijn bondgenoten.

Het geheel of gedeeltelijk kopiëren van de inhoud is alleen toegestaan na toestemming van HAIV/DOKL.

Geadresseerden worden verzocht dit maandbericht te behandelen conform de aanwijzingen voor de beveiliging van staatsgeheimen en vitale onderdelen bij de rijksdienst (vastgesteld bij besluit van de minister president, minister van Algemene Zaken van 20 januari 1989, nr. 89 MO 011818) c.q. de voor het Ministerie van Defensie geldende afgeleiden daarvan.

Bij vermissing en/of compromittering dient de Sie Veiligheid onmiddellijk in kennis te worden gesteld. In afwijking van de vigerende bepalingen met betrekking tot het vernietigen van geclassificeerde documenten dient dit document uiterlijk **30 JUNI 1993** te worden geretourneerd aan:

Hfd Sie Veiligheid
MPC 16A
Bureau Naverwerking
Postbus 96904
2509 JH DEN HAAG

Inhoud

MAANDBERICHT MEI 1992

Hoofdstuk 1 ALGEMEEN	4
Hoofdstuk 2 ACTUEEL OVERZICHT VEILIGHEIDSINCIDENTEN	5
2.1 Grafiek van de veiligheidsincidenten	5
2.2 Beschouwing van de incidenten in mei 1992	5
2.3 Aanbevelingen militaire veiligheid	8
2.4 Kwantitatief overzicht van veiligheidsincidenten	9
Hoofdstuk 3 NAAR DE NIEUWE MILITAIRE VEILIGHEIDSORGANISATIE	12
3.1 Wet op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten	12
3.2 Gevolgen voor de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Koninklijke landmacht	12
3.3 Taakscheiding	13
3.4 Structuur MV-organisatie	13
3.5 Taakstelling Sectie Veiligheid	14
Hoofdstuk 4 DE TOESTAND VAN DE MILITAIRE VEILIGHEID IN DE BRD	17
4.1 Burgerinitiatieven	17
4.2 Friedensinitiatieven	17
4.3 Anti-militaristische organisaties	18
4.4 Terroristische organisaties	18
Hoofdstuk 5 Главное Рашведывательное Управление - GRU ACTUEEL	19
5.1 Taken en doelstelling van de GRU	19
5.2 Structuur van de GRU	19
5.3 Methodieken	20
5.4 Werving van agenten en bronnen:	21
5.5 Conclusie met betrekking tot de GRU	21

Hoofdstuk 1

ALGEMEEN

Het Maandbericht mei 1992 informeert U door middel van het overzicht van veiligheidsincidenten over de toestand van de Militaire Veiligheid bij de Koninklijke landmacht. Een beschouwing over dat onderwerp vindt U in hoofdstuk 2.

De Militaire Inlichtingendienst / Koninklijke landmacht - B (Contra-inlichtingen) tevens Sie Veiligheid van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid is als gevolg van de herstructurering Haagse staven gereorganiseerd. De CI-taak is toebedeeld aan de Militaire Inlichtingen Dienst / Centrale Organisatie (reorganisatiedatum 3 september 1992) terwijl de Militaire Veiligheidstaak volledig komt te liggen bij Sie Veiligheid van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van Directie Operatiën Koninklijke landmacht (reorganisatiedatum 1 juli 1992).

Een nadere toelichting over de consequenties vindt U in hoofdstuk 3.

Een inleiding over van de militaire veiligheidssituatie in de Bondsrepubliek Duitsland wordt U in hoofdstuk 4 gepresenteerd.

In het Maandbericht van september 1992 is reeds aandacht geschonken aan Glavnoje Razvedyvatelnoye Upravleniye (GRU). In dit Maandbericht wordt de berichtgeving over de GRU geactualiseerd. Hoofdstuk 5 informeert U nader.

Richtlijnen Militaire Veiligheid Koninklijke landmacht (RMVKL)

Stand van zaken: het RMVKL is al enige tijd aan wijziging toe.

Door de herstructurering is de aanpassing steeds uitgesteld, hetgeen uiteindelijk geresulteerd heeft in de uitgifte van een voorlopige wijziging. Deze voorlopige wijziging is in juni 1992 verstrekt aan de leden van de werkgroep Militaire Veiligheid.

Op 1 juli 1992 is er bij Directie Operatiën Koninklijke landmacht, afdeling Inlichtingen & Veiligheid het bureau Militaire Veiligheid (MV 1) gesitueerd. Dit bureau behandelt onder andere de regelgeving.

De eerste taak, waar nu dagelijks aan wordt gewerkt, is het herschrijven of aanpassen van het RMVKL. De concepten zullen zo spoedig mogelijk aan de leden van de werkgroep Militaire Veiligheid worden aangeboden voor commentaar.

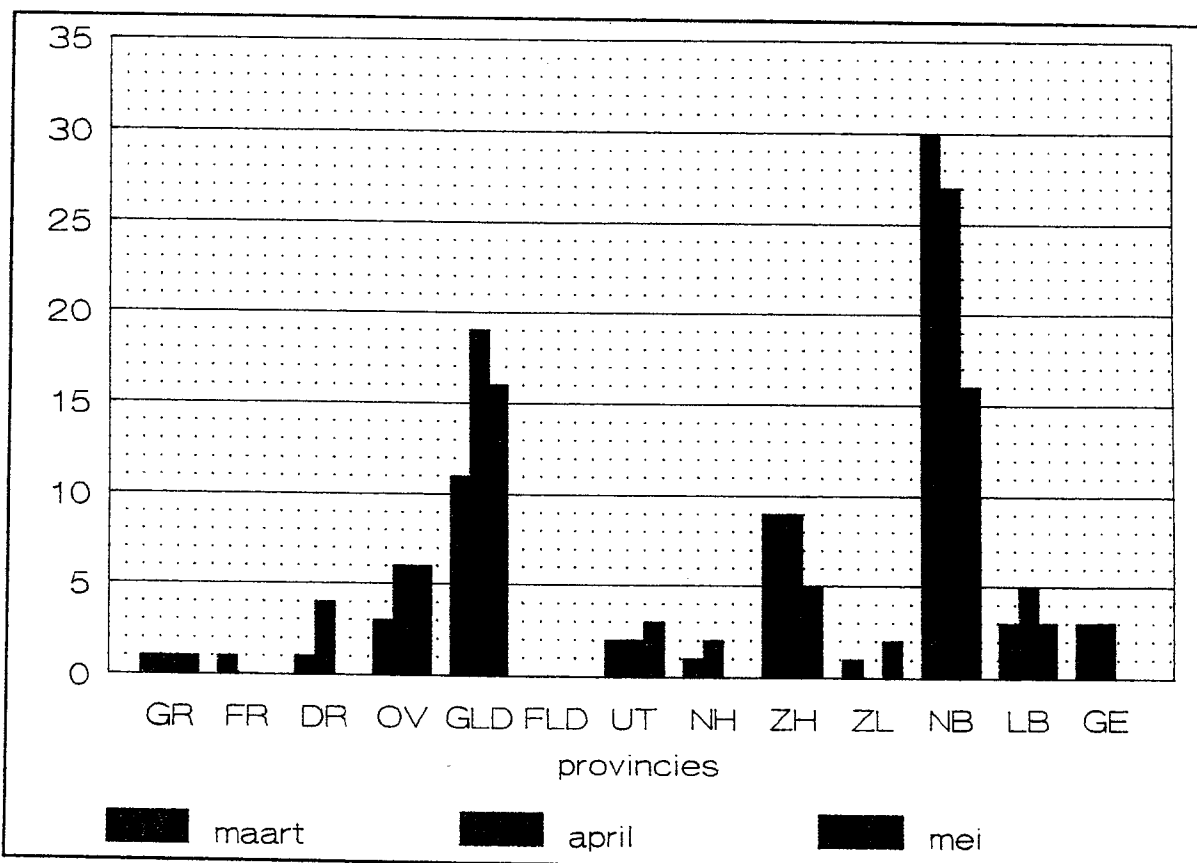
Medio juli verschijnt het *maandbericht juni 1992*.

Hoofdstuk 2

ACTUEEL OVERZICHT VEILIGHEIDSINCIDENTEN

De in het kader van dit overzicht genoemde incidenten zijn getoetst aan de definities, zoals zijn verwoord in MP 10-10 deel III. Voor de juiste interpretatie van het actueel overzicht van veiligheidsincidenten zijn in het Maandbericht van april 1992 enige relevante definities vermeld. Indien U niet in het bezit bent van een exemplaar van dat maandbericht kunt U om een herdruk van de definities verzoeken op het op bladzijde één vermelde adres.

2.1 Grafiek van de veiligheidsincidenten

Afbeelding 1: Grafiek van veiligheidsincidenten van maart, april en mei 1992.

2.2 Beschouwing van de incidenten in mei 1992

In de maand mei zit het venijn daadwerkelijk in de staart. Op vrijdag 29 mei 1992 omstreeks 20.00 uur is er een knipactie uitgevoerd bij het mobilisatiecomplex Oirschot. Over een lengte van 5 meter wordt een draad van de afrastering meegenomen. Een actiegroep met de gelegenheidsnaam 'het Anti-hekkenteam' claimt de actie bij Omroep Brabant. Deze daad blijkt de voorbode te zijn van een rumoerig weekend.

Op zaterdag 30 mei omstreeks 02.45 uur worden gaten geknipt over een lengte van 10 meter in de omheining van het Prinses Irenekamp te Veldhoven.

In dezelfde nacht worden er eveneens vernielingen gepleegd aan het hekwerk van de Luitenant-kolonel Tonnetkazerne in 't Harde.

De Generaal Winkelbankkazerne te Nunspeet treft op zondag 31 mei omstreeks 03.40 uur hetzelfde lot. Nabij de officiersmess wordt het hekwerk over een lengte van 21 meter beschadigd. Om 09.35 uur wordt de Generaal-majoor Kootkazerne te Garderen met een bezoek van activisten 'vereerd'. Het hekwerk blijkt over een lengte van 10 a 15 meter beschadigd te zijn.

Tussen 10.00 en 11.00 uur wordt er op twee plaatsen geknipt op de Majoor Mulderkazerne te Stroe. Om 13.00 uur treft een wachtpatrouille beschadigingen aan in de omheining van de Generaal Spoorkazerne / Jan van Schaffelaerkazerne te Ermelo.

De Willem George Frederikkazerne te Harderwijk wordt kennelijk als laatste KL-object bezocht. Omstreeks 17.00 uur wordt door wachthebbenden geconstateerd, dat de omheining over een gedeelte van 10 meter door middel van knippen beschadigd is.

PERSVERKLARING

Afgelopen weekend heeft het Anti-hekkenteam van 14 militaire terreinen in totaal ± 250 meter hekwerk verwijderd.

Het zijn symbolische meters voor de nadrukkelijk eis al het militair hekwerk plus x het achterliggende oorlogstuig te verwijderen.

De motivatie van het anti-hekkenteam is als volgt:

- 1 De huidige bezuinigingen op defensie zijn schijnbezuinigingen, want in feite wordt het te gebruiken materieel geperfectioneerd (is meer doden per bom)
- 2 De gevolgen van een oorlog zijn 'n enorme aantasting van het milieu. Het duurt 180 jaar alvorens de gevolgen van de Golfoorlog voor het milieu enigszins zijn hersteld.
(Club van Rome)
- 3 Uiteraard is een vrede gebaseerd op afschrikking geen echte vrede en mede daardoor een gigantische geldverslinding.
- 4 Kees Koning moet vrij en alle totaalweigeraars (3)
- 5 Geen luchtmobiele brigade (dus geen interventieleger)

Het Anti-Hekenteam.

p.s. Omdat anti-militaristische acties regelmatig door defensie worden ontkent zijn bij de Zwolse krant 14 stukjes hekwerk van onderstaande terreinen achtergelaten.

1. Oirschot: mob.complex. 2. Veldhoven: Pr.Margriet kazerne. 3. Eindhoven: Vliegbasis. 4. 't Harde: Tonnetkazerne. 6. Nunspeet: Winkelbankkazerne 7. Stroe: Kamp Stroe. 8. Stroe: Kootkazerne. 9. Mulderkazerne. 10. Ermelo: Spoorkazerne. 11. Jan van Schaffelaerkazerne: Ermelo. 12. Soestduinen: DATIM KLu. 13. Soesterberg: Vliegbasis. 14. Harderwijk: W.C.F. kazerne.

Noot: De tekst is letterlijk overgenomen, taal- en spellingsfouten zijn niet gecorrigeerd.

Ook objecten van de Koninklijke luchtmacht moeten het ontgelden. In de omheining van het complex Jesserkamp te Soestduinen en de omheining van de vliegbasis Soesterberg wordt geknipt.

Opvallend in deze opsomming is, dat, ondanks dat er in de persverklaring wordt gesproken over de luchtmobiele brigade, de Oranjekazerne te Schaarsbergen niet in de actie is meegenomen. Indien de volgtijdelijkheid en de hieraan te relateren afstand tussen de verschillende objecten wordt beschouwd bevestigt dit de veronderstelde modus operandi, dat er door activisten in kleine groepjes geacteerd wordt met gebruikmaking van gemotoriseerd vervoer. In het onderhavige geval is het niet uit te sluiten dat slechts één of twee kleine groepen actief zijn geweest. Een ander kenmerkend gegeven is, dat de activisten in geen enkel geval op verboden gebied zijn geweest. Er is dus duidelijk sprake van specifieke op kleine schaal toegepaste 'hit-and-run'-acties.

De in het Maandbericht¹⁾ van januari 1992 uitgesproken verwachting met betrekking tot de actiedoelen wordt door de door het Anti-hekkenteam uitgegeven persverklaring volledig bekrachtigd.

De Koninklijke landmacht ondervond in operationele zin nauwelijks hinder van de gepleegde acties. De financiële schade veroorzaakt door de vernielingen aan hekwerken is, ondanks het aantal betrokken objecten, relatief gering. (Geschat schadebedrag Willem George Frederikkazerne: Hfl. 327,50; Generaal Spoorkezerne/Jan van Schaffelaerkezerne: Hfl. 1002,-; Prinses Irenekamp Hfl. 750,-; Generaalmajoor Kootkezerne/Maj Mulderkezerne Hfl. 5600,-; Luitenant-kolonel Tonnetkezerne Hfl. 1200,-; Generaal Winkelmankezerne Hfl. 1500,-).

De acties hebben wel degelijk een impact op de bewakingsinspanning van NTC. Zeker uit zich dat als er door anti-militaristische groeperingen acties worden aangekondigd, zoals het voornemen tot een aktiekamp van VAK-Mobiel. De financiële consequenties zijn dan op personeels- en materieelsgebied aanmerkelijk.

Naast de reeds vermelde vernielingen vinden er in mei 1992 een aantal incidentele anti-militaristische acties plaats.

Op 5 mei is het hekwerk van het mobilisatiecomplex Oirschot weer het doelwit van een knipactie. Een claim wordt niet aangetroffen; wel worden 'ban-de-bom tekens' gevonden. Deze tekens worden op 9 mei eveneens aangetroffen in het oefendorp Marnehuizen in de Marnerwaard.

Op 11 mei wordt er een spandoek met een anti-militaristische tekst aangetroffen aan het hekwerk van de Seeligkezerne te Breda.

Twee dagen later wordt in de omheining van de Koning Willem III kezerne te Apeldoorn geknipt. Een claim wordt er echter niet gevonden. Eveneens op 13 mei wordt ontdekt dat er op de Constant Rebecquekezerne te Eindhoven een kladactie heeft plaatsgevonden. De leuzen 'Weg met het leger' en 'Militarisme is moord' worden aangetroffen.

In de maand mei 1992 zijn er 16 meldingen ontvangen met betrekking tot verdachte of vermeende verdachte belangstelling bij een object. Over het algemeen kan helaas weer worden gesproken over kwalitatief slechte meldingen. Reeds enige malen is in voorgaande maandberichten het belang van juiste meldingen aangegeven.

VERDACHTE BELANGSTELLING:

Alle handelingen of gedragingen, door derden op een voor iedereen opengestelde plaats nabij een militaire installatie, onderdeel of activiteit, die afwijken van het gedrag dat van toevallige passanten mag of kan worden verwacht.

¹⁾ Zie Maandbericht januari 1992 hoofdstuk 5 punt 5.6

De Richtlijnen Militaire Veiligheid Koninklijke landmacht (RMVKL) geven ondermeer over het onderwerp 'verdachte belangstelling' aan:

Genoemde incidenten moeten zo spoedig mogelijk, bij voorkeur binnen 30 minuten, telefonisch gemeld worden aan de Militaire Veiligheidscomponent (MV) van het steunende Cidet. Buiten diensturen dient gemeld te worden aan de LACIF op telefoonnummer 070 - 3281681.

Een geparkeerde auto bij een militair object behoeft niet per definitie verdacht te zijn. Een waarneming dient altijd aan de hiervoor genoemde definitie te worden getoetst.

Het melden van verdachte belangstelling heeft onder andere tot doel om onderkenning van voorbereidingen voor acties van criminelen of anti-militaristen, mogelijk te maken. Een snelle en doeltreffende melding is noodzakelijk teneinde in staat te zijn tijdig en adequaat maatregelen te kunnen nemen.

2.3 Aanbevelingen militaire veiligheid

- Een niet nader bij name te noemen onderdeel op de legerplaats Seedorf constateert na een langdurige verlofperiode (van 3 weken) dat er een pistool uit de wapenkamer van dat betreffende onderdeel wordt vermist. Een logische conclusie is dus dat het onderdeel voor het verlof de 'wapenkamer' niet 'heeft geteld'.

De aanbeveling is voor velen een open deur, doch naar aanleiding van het incident in de B.R.D.: vóór een verlofperiode, of die nu één dag duurt of drie weken, dient de wapenkamer gecontroleerd te worden!

- Tijdens de oefening *Agile Lion* heeft een Duitser getracht het persoonlijk wapen van een dienstplichtige te kopen.

Het is aan te bevelen, voordat een eenheid op oefening gaat, de deelnemers aan de oefening te informeren over dit soort praktijken.

- Op 13 mei 1992 verschaft een burger zich toegang tot de Alexanderkazerne te Den Haag door middel van het tonen van een verlopen militair paspoort (de betrokkene was in 1972 (!) afgeweerd).

Eerder dit jaar hebben burgers getracht met behulp van keycards van de Frederikkazerne zich toegang te verschaffen tot het PMC Utrecht. Het regelmatig en consciëntieus instrueren van wachthebbenden over de toegangsregeling blijkt derhalve steeds noodzakelijk.

- Wederom wordt aandacht gevraagd voor het melden van gevallen van (mogelijke) verdachte belangstelling. De snelheid van melden is van groot belang. De nauwkeurigheid en volledigheid van de melding vergemakkelijken het onderzoek en de bepaling van de vervolgactie.

2.4 Kwantitatief overzicht van veiligheidsincidenten

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Groningen: maart 1992 april 1992 mei 1992		1 1								1					
Friesland: maart 1992 april 1992 mei 1992															
Drenthe: maart 1992 april 1992 mei 1992					1 1	1			1					1	
Overijssel: maart 1992 april 1992 mei 1992		1			2				5 5	1 1	1			1	

Tabel I: Noord Nederland.

Groep 1 : **ACTIVISME / EXTREMISME**

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2 : **(MOEDWILLIG) SCHADE TOEBRENGEN AAN DEFENSIEMATERIEEL EN/OF DEFENSIE-INFRASTRUCTUUR DANWEL NALATIGHEDEN TERZAKE**

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3 : **(VERMEENDE) VERDACHTE BELANGSTELLING**

- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4 : **DOCUMENTENVEILIGHEID EN VEILIGHEID M.B.T. GEGEVENSVERWERKENDE SYSTEMEN**

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5 : **OVERIGE HIERBOVEN NIET EERDER GENOEMDE INCIDENTEN**

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Gelderland:															
maart 1992		1	1		3	1		1						2	2
april 1992				1	6	2		1	5	4					1
mei 1992				1	8	2			2			1		1	1
Flevoland:															
maart 1992															
april 1992															
mei 1992															
Utrecht:															
maart 1992						1		1							1
april 1992					1		1								1
mei 1992		3													
Noord-Holland															
maart 1992						1									
april 1992						1			1						
mei 1992															
Zuid-Holland:															
maart 1992	1			1	1				4			1		1	
april 1992										3		4		1	1
mei 1992	1			2					1	1					1

Tabel II: Midden Nederland.

Groep 1 : **ACTIVISME / EXTREMISME**

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladdacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2 : **(MOEDWILLIG) SCHADE TOEBRENGEN AAN DEFENSIEMATERIEEL EN/OF DEFENSIE-INFRASTRUCTUUR DANWEL NALATIGHEDEN TERZAKE**

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3 : **(VERMEENDE) VERDACHTE BELANGSTELLING**

- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4 : **DOCUMENTENVEILIGHEID EN VEILIGHEID M.B.T. GEGEVENSVERWERKENDE SYSTEMEN**

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5 : **OVERIGE HIERBOVEN NIET EERDER GENOEMDE INCIDENTEN**

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Zeeland: maart 1992 april 1992 mei 1992									1						2
Noord-Brabant: maart 1992 april 1992 mei 1992	1	2		1	11			1	7	2	1				2
		7			12	4			5		1				2
	1	2			5	1			6						1
Limburg: maart 1992 april 1992 mei 1992				1	1	1									1
		1		1					1	1					
				1											
Seedorf (+): maart 1992 april 1992 mei 1992						2									1
				2				1							

Tabel III: Zuid Nederland en Duitsland.

Groep 1 : **ACTIVISME / EXTREMISME**

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2 : **(MOEDWILLIG) SCHADE TOEBRENGEN AAN DEFENSIEMATERIEEL EN/OF DEFENSIE-INFRASTRUCTUUR DANWEL NALATIGHEDEN TERZAKE**

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3 : **(VERMEENDE) VERDACHTE BELANGSTELLING**

- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4 : **DOCUMENTENVEILIGHEID EN VEILIGHEID M.B.T. GEGEVENSVERWERKENDE SYSTEMEN**

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5 : **OVERIGE HIERBOVEN NIET EERDER GENOEMDE INCIDENTEN**

Hoofdstuk 3

NAAR DE NIEUWE MILITAIRE VEILIGHEIDS-ORGANISATIE

Alle eenheden of onderdelen van de Koninklijke landmacht zijn op de één of andere wijze betrokken bij de reorganisatie van de krijgsmacht ten gevolge van de politieke ontwikkelingen in de wereld. Zo ook de afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Directie Operatiën van de Koninklijke landmacht. Nagenoeg synchroon wordt bovendien de Militaire Inlichtingen Dienst gereorganiseerd c.q. geherstructureerd. Voor de Sectie Veiligheid en de Contra Inlichtingen Detachementen brachten beide reorganisaties ingrijpende wijzigingen op het gebied van de taakomvang en taakuitvoering te weeg. Maar zoals Potgieter reeds schreef:

'Slechts vernieuwing kan behouden, achter raakt wie stil blijft staan'.

3.1 Wet op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten

Op 3 december 1987 is de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van kracht geworden (WIV). Bestonden voorheen de Landmacht-, Luchtmacht- en Marineinlichtingendienst (Lamid, Luid en Marid) als autonome diensten, door het in werking treden van de WIV wordt, in artikel 9 lid 1 van deze wet, de integratie van deze diensten opgedragen: 'Er is een Militaire Inlichtingendienst'.

Met het op ministerieel niveau organiseren van een Militaire Inlichtingendienst/Centrale Organisatie (MID/CO) wordt een eerste stap in de richting van een geïntegreerde dienst gezet. Bureau Industrieveiligheid (BIV) heeft daarbij de eer het eerste echte interservice organisatiedeel van de MID te zijn. De verdere ontwikkeling van de nieuwe organisatie stagneert echter daarna. (In het kader van dit artikel is het niet relevant om op de oorzaken in te gaan). Ondermeer vanwege politieke aandrang raakt het integratieproces in een stroomversnelling. Een factor, die de gang van zaken extra bemoeilijkt, is de herstructurering van de krijgsmacht ten gevolge van de internationale ontwikkelingen op het politieke vlak.

3.2 Gevolgen voor de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Koninklijke landmacht

Het plaatsvervangend Hoofd van de Militaire Inlichtingendienst/Koninklijke landmacht is tevens het Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van DOKL (voorheen LaS).

Aan hem waren ondermeer de volgende taken opgedragen:

- inlichtingenwerkzaamheden ten behoeve van de centrale organisatie en de Koninklijke landmacht;
- contra-inlichtingenwerkzaamheden ten behoeve van de centrale organisatie en de Koninklijke landmacht;
- het bevorderen van de militaire veiligheid en het handhaven daarvan.

De laatst genoemde taken, contra-inlichtingen en werkzaamheden met betrekking tot de militaire veiligheid, werden specifiek uitgevoerd door sectie B van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid.

Het is dan ook niet verwonderlijk, dat het integratieproces juist op deze sectie een behoorlijke impact heeft.

3.3 Taakscheiding

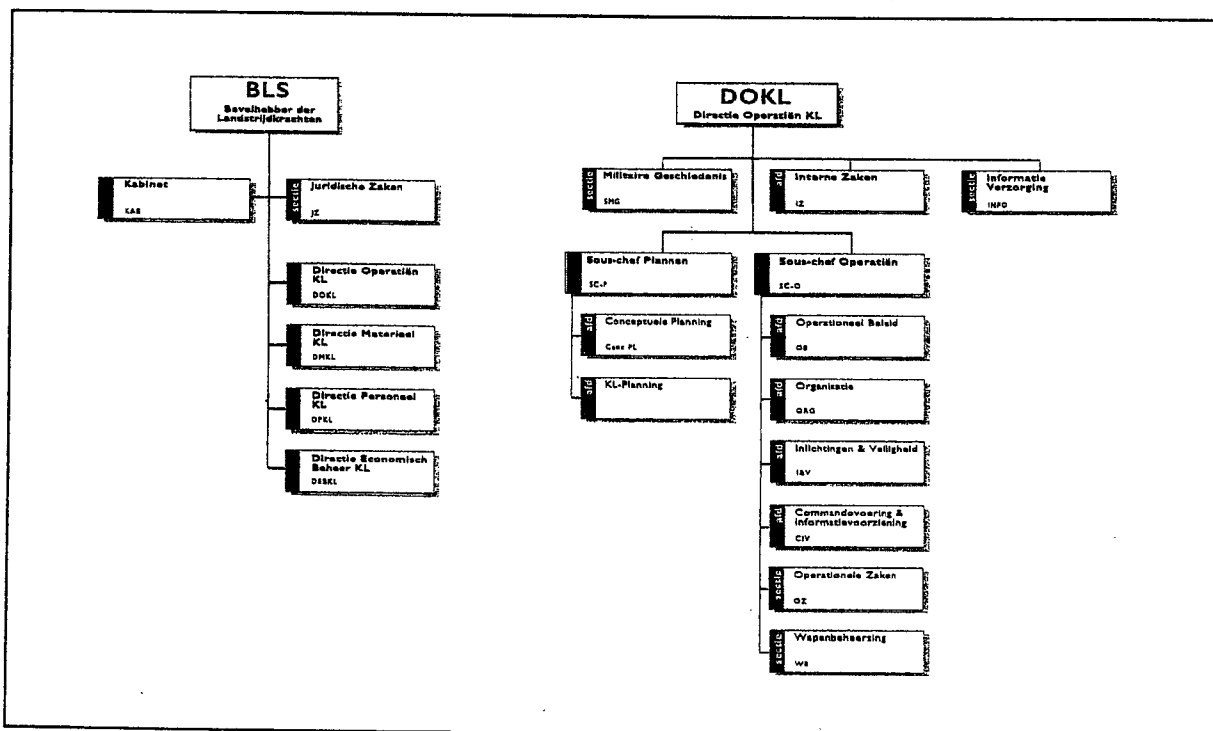
Het integratieproces heeft geleid tot een scherpe scheiding van taken. De Militaire Inlichtingendienst voert vanaf 3 september 1992 alle contra-inlichtingenwerkzaamheden voor het Ministerie van Defensie en de krijgsmacht delen volledig uit, waarbij zij voor wat betreft de KL gesteund wordt door ci-personeel van de cidetn.

Sectie B van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid zal zich vanaf 1 juli 1992 uitsluitend op de bevordering en handhaving van de militaire veiligheid bij de Koninklijke landmacht richten. Dit laatste aspect is mede afgeleid van de functie van G2-B in de staf van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten.

De bevordering en handhaving van de militaire veiligheid bij de Centrale Organisatie van het Ministerie van Defensie is opgedragen aan de Plaatsvervangend Secretaris-Generaal van het Ministerie van Defensie.

De periode van 1 juli 1992 tot 3 september 1992 is hierbij aangemerkt als een overgangperiode. Dat er een zeer nauwe samenwerking zal bestaan tussen de MID en Sie Veiligheid mag duidelijk zijn.

3.4 Structuur MV-organisatie

Afbeelding 2: Organigram Koninklijke landmacht

DOKL/Afdeling Inlichtingen & Veiligheid (AIV)

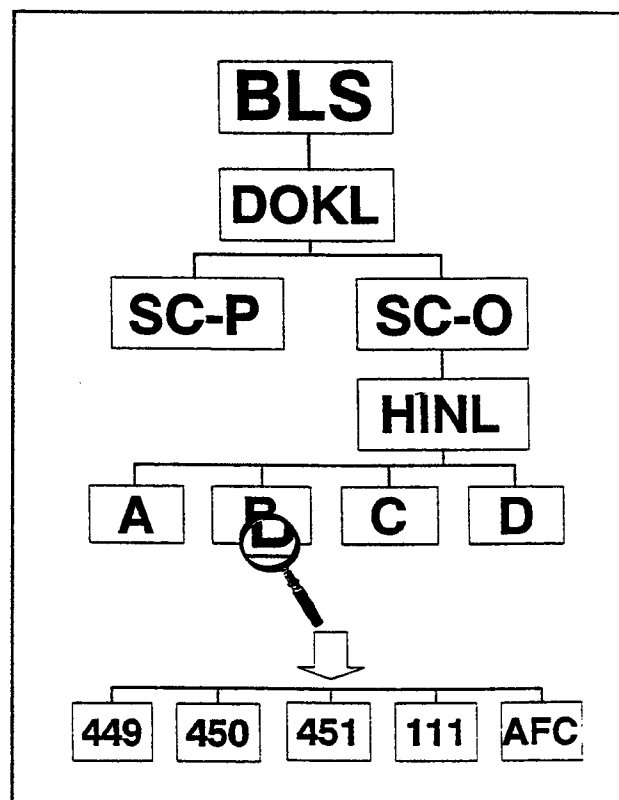
De Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van DOKL bestaat uit de Inl A (Sie Inlichtingen), Inl B (Sie Veiligheid), Inl C (Sie Buitenlandse Betrekkingen van de KL) en Inl D (Sie Mil Geografie).

VERHUIZING

De staf, agenda en Inl A van de afdeling Inlichtingen en Veiligheid zijn verhuisd van de Prinses Julianakazerne naar de Frederikkazerne, gebouw 32, 6^e etage.

Inl D is verhuisd van de 7^e etage naar de 6^e etage van gebouw 32 op de Frederikkazerne.

Inl B behoudt de huidige lokatie op de 5^e etage van gebouw 32 op de Frederikkazerne.

Afbeelding 3: Organigram van Bevelhebber der Landstrijdkrachten tot Contra-Inlichtingen detachementen

Uitgangspunt militaire veiligheid

De verantwoordelijkheid voor de militaire veiligheid voor zijn eenheid berust bij de commandant. De Bevelhebber der Landstrijdkrachten is verantwoordelijk voor de militaire veiligheid voor de Koninklijke landmacht en laat zich daarbij bijstaan door de Sie Veiligheid van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van DOKL.

De organisatie-structuur staf van Sectie Veiligheid wordt vermeld in afbeelding 4 op pagina 14.

3.5 Taakstelling Sectie Veiligheid**Staf Sectie Veiligheid**

Het bureau Centrale Sturing integreert op stafniveau de deeltaken:

- situatiecentrum
- bedrijfsbureau
- operatiekamer

Bureau Centrale Sturing als situatiecentrum verzamelt, registreert en verwerkt alle binnenkomende (veiligheids)meldingen. Het bureau maakt week- en maandrapportages op en onderhoudt een basisinformatiesysteem, waarin gegevens over MV-relevante aspecten met betrekking tot objecten, eenheden, staven en directies wordt vastgelegd. De bereikbaarheidsregeling van de MV-organisatie wordt door Centrale Sturing / SitCen gegarandeerd.

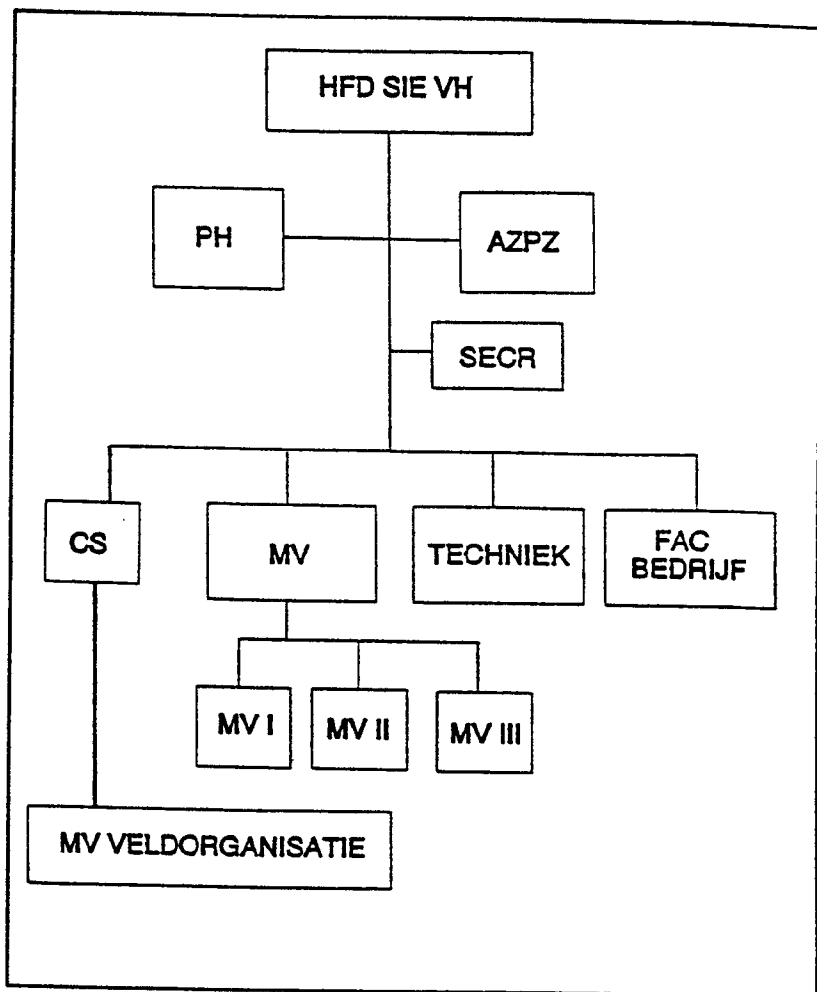
Het bureau Centrale sturing als bedrijfsbureau is belast met de informatiestroombeheersing c.q. -sturing, planning, werkvoorbereiding en -opdrachten. Het bedrijfsbureau is tevens verantwoordelijk voor voortgangscntrole. De coördinatie is aan haar opgedragen. Kwaliteitscontrole van in- en output is een hoofdtaak.

In bijzondere omstandigheden, zoals grootschalige oefeningen, humanitaire hulpverlening, WEU-en/of VN operaties, crisisonstandigheden enz. stelt Centrale Sturing, zonodig op 24-uurs basis een operatiekamer in werking.

Het bureau Mil Veiligheid I houdt zich voornamelijk bezig met regelgeving. Het bureau formuleert beleidsadviezen met betrekking tot het beveiligingsbeleid op grond van nationale en internationale wet- en regelgeving. Uiteraard draagt het bureau zorg voor actualisatie van deze regelgeving binnen de Koninklijke landmacht.

Het bureau Mil Veiligheid II draagt zorg voor een actueel beeld van de mil veiligheid. Het bureau verzamelt daartoe relevante gegevens; analyseert risico's en adviseert maatregelen om deze risico's te voorkomen dan wel te beperken. De te verstrekken informatie wordt afgestemd op de gebruiker.

Het bureau Mil Veiligheid III verzamelt en analyseert het KL-strategisch plan, de KL-planning (lange termijn en korte termijn planning), KL-projecten en het Jaarplan DOKL ten behoeve van de risico-analyse mil veiligheid. Het bureau adviseert, op basis van deze analyse met betrekking tot de mil veiligheid, bij de planning en uitvoering van operaties, oefeningen en bijzondere activiteiten. Verder adviseert het bureau bij het KL-planningsproces en coördineert eventuele steun.

Afbeelding 4: Schematische voorstelling van de Sectie Veiligheid

Detachementen

Door het personeel van 111, 449, 450 en 451 Cidet worden commandanten van advies voorzien en wordt zonodig steun- & assistentie verleend met betrekking tot de mil veiligheid. Een aantal hierbij te noemen taken zijn:

- uitvoeren van inspecties bij de eenheden, alsmede het verrichten van onderzoek in geval van veiligheidsincidenten;
- het verlenen van steun en het begeleiden van KI-eenheden tijdens de voorbereiding en uitvoering van oefeningen, operationele verkenningen en bijzondere activiteiten; in dit kader voert het detachement in samenwerking met de commandant en/of veiligheidsfunctionaris (deel)controles uit;
- het bevorderen van de mil veiligheid door het verlenen van advies en assistentie aan commandanten en/of veiligheidsfunctionarissen.

(Ook deze opsomming is niet limitatief).

111 Cidet heeft naast bovenvermelde taken nadere opdrachten in het kader van de mil veiligheidssituatie van Nederlandse troepen in de Bondsrepubliek Duitsland en Denemarken. Overigens geldt met betrekking tot de mil veiligheidssituatie van Nederlandse troepen in Frankrijk, dat de oefenende eenheid gesteund wordt op het gebied van de militaire veiligheid door het hen ook in Nederland op dit gebied steunende cidet.

Hoofdstuk 4

DE TOESTAND VAN DE MILITAIRE VEILIGHEID IN DE BONDSREPUBLICK DUTSLAND

De meeste eenheden van de Koninklijke landmacht, die op het grondgebied van de B.R.D. gelegerd zijn, bevinden zich in de deelstaat Nedersachsen.

In zijn algemeenheid kan worden gesteld, dat de dreiging op het gebied van de militaire veiligheid ten opzichte van deze Nederlandse eenheden laag is.

Echter, enkele groeperingen en organisaties ageren tegen militaire aanwezigheid in Nedersachsen, zowel met betrekking tot de Bundeswehr als ook aldaar aanwezig NAVO-eenheden.

Deze groeperingen en organisaties kunnen worden ingedeeld in verschillende stromingen:

- Bürgerinitiativen.
- Friedensinitiativen.
- Anti-militaristische groeperingen.
- Terroristische organisaties.

4.1 Bürgerinitiativen

Met de benaming 'Bürgerinitiativen' worden groepen aangeduid, die gevormd worden door personen uit een bepaald dorp of uit een bepaalde stad of streek met een gemeenschappelijk actiedoel. Dit behoeft niet per definitie een thema te zijn dat op defensie betrekking heeft.

De zich in Nedersachsen manifesterende Bürgerinitiativen voeren voornamelijk actie tegen de schietterreinen, het laagvliegen en de 'milieuvervuiling' op oefenterreinen ten gevolge van militaire activiteiten.

De acties zijn meestal vreedzaam van aard en men geeft er veelal een ludiek karakter aan teneinde meer publiciteit te krijgen.

4.2 Friedensinitiativen

'Friedensinitiativen' zijn groepen die worden gevormd door personen die tegen defensie zijn. De leden van deze groepen zijn er van overtuigd dat er geen leger nodig is. Men ageert daarom tegen alles wat maar met de strijdkrachten te maken heeft. Tijdens de Golfoorlog waren deze groepen zeer actief. In Nedersachsen bijvoorbeeld, werd in alle grotere steden gedemonstreerd door meer dan honderdduizend mensen.

Een specifiek tegen de Nederlandse troepen gerichte demonstratie vond plaats bij de vliegbasis Wunstorf. Vanaf hier vertrokken bevoorradingsvliegtuigen van de Nederlandse luchtmachteenheden naar Turkije.

Momenteel richten de Friedensinitiativen zich op de reductie van het leger, bewapening, oefenterreinen en legerplaatsen.

Ook de acties van de Friedensinitiativen zijn vreedzaam van karakter. Overigens bevinden zich in deze groepen ook personen, die afkomstig zijn uit 'anti-militaristische' organisaties. Deze personen gaan het gebruik van geweld zeker niet uit de weg.

Als voorbeeld hiervan geldt de Friedensinitiative Emden. Zij protesteerden tegen de verscheping van materiaal naar de Golf. Totaalweigeraars hadden daarbij blokkades opgericht, die ze met geweld in stand wilden houden. Deze personen waren afkomstig uit de gelederen van extreem-linkse organisaties.

Alvorens te kunnen voorspellen of Friedensinitiatieven zich vreedzaam zullen manifesteren is het belangrijk te weten welke organisaties per activiteit vertegenwoordigd zijn.

4.3 Anti-militaristische organisaties

De in de B.R.D. optredende 'anti-militaristische' organisaties zijn voor wat betreft het karakter van hun activiteiten in te schalen van vreedzaam tot gewelddadig.

Afhankelijk van het te bereiken doel treden zij openlijk onder eigen naam op, of zij proberen, door infiltratie in Friedensinitiatieven, hun doelstellingen te bereiken door vreedzame acties te laten escaleren naar meer gewelddadig.

De anti-militaristische organisaties zijn in te delen de zogenaamde 'Autonomen' en de 'Föderation gewaltfreier Aktionsgruppen' (Föga).

De Autonomen (anarchisten) zien de opheffing van de strijdkrachten als een stap in de richting van het hoofddoel: omverwerping van het democratische bestel.

De Föderation gewaltfreier Aktionsgruppen (Föga) is een platform van organisaties, die actief zijn in geheel Niedersachsen. Onder deze noemer (of soms onder eigen naam) proberen zij personen te rekruteren en studenten te beïnvloeden. Bij opkomst eerste oefening worden op stations en bij kazernes pamfletten uitgedeeld. Ook gebeurt dit op scholen. Bovendien worden posters ophangen en schrijft men artikelen in kranten. Deze groepen zijn vaak te vinden in de universiteitssteden.

4.4 Terroristische organisaties

De alom bekende in de B.R.D. aanwezige terroristische organisaties zijn recentelijk niet actief geweest tegen militaire objecten en/of installaties.

De kern van de RAF meldt dat zij geen gewapende strijd meer willen voeren.

Daarentegen meldt het zogenaamde RAF-Umfeld dat zij de gewapende strijd wel willen opnemen.

De PIRA-dreiging is latent aanwezig ten aanzien van de UK-presentie in de B.R.D.

Overige buitenlandse terroristische groeperingen, zoals de Koerdische PKK, zijn wel actief, doch slechts tegen Turkse instellingen gericht.

Samenvattend kan men stellen dat de strijdkrachten op dit moment niet in de belangstelling staan van terroristische organisaties.

In Niedersachsen zijn ongeveer 60 organisaties min of meer actief dan wel aanwezig.

Zodra aan 111 Cidet bekend gesteld wordt dat een eenheid in de B.R.D. of Denemarken gaat oefenen wordt in samenwerking en na ruggespraak met de Duitse c.q. Deense autoriteiten een beoordeling van de toestand opgemaakt.

De betrokken eenheid wordt daarna geïnformeerd omtrent de organisaties, die actief zijn of kunnen worden in het oefengebied. Daarnaast wordt er voor de eenheden, gelegd in Duitsland, een Cintsum (Counter-intelligence summary) opgemaakt, waarin onder andere activiteiten van genoemde groeperingen wordt vermeld.

Hoofdstuk 5

Главное Разведывательное Управление GRU ACTUEEL²⁾

Sinds het uiteen vallen van de Unie van Socialistische Sovjet Republieken en het ontstaan van het Gemeenebest van Onafhankelijke Staten, zijn ook de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in hoog tempo aan het veranderen. In het kader van deze veranderingen wordt er in dit hoofdstuk ingegaan op de ontwikkelingen binnen de Главное Разведывательное Управление (GRU)³⁾.

5.1 Taken en doelstelling van de GRU

In taken of doelstelling wordt onderscheid gemaakt in een drietal hoofdzaken, zoals deze hieronder worden genoemd:

- ▶ Tijdig onderkennen van oorlogsvoorbereidingen, gericht tegen de Russische Federatie. Tevens fungeren als het centrale militaire inlichtingenapparaat binnen de GOS-structuur.
- ▶ Verzamelen van strategische inlichtingen:
 - Militair-Politiek
 - Militair-Economisch
 - Militaire Wetenschap en Techniek
- ▶ Coördinatie en centrale verwerking op het gebied van Operationele Inlichtingen t.b.v. de hogere staven.

5.2 Structuur van de GRU

De GRU vormt een zogenaamd Hoofddirectoraat binnen de Generale Staf. Het Hoofd van de GRU is een Kolonel-Generaal van het Russische Leger, die tevens opgenomen is in de staf van de gecombineerde strijdkrachten van het GOS.

De GRU is samengesteld uit een aantal hoofdcomponenten die tamelijk zelfstandig opereren. Te onderkennen zijn componenten op het gebied van:

- ▶ strategische inlichtingen
- ▶ technische inlichtingen
- ▶ operationele inlichtingen

Strategische Inlichtingen

Een onderverdeling is gemaakt naar de diverse geografische gebieden van belangstelling. Deze zgn geografische directoraten verzamelen en bewerken informatie over een bepaald geografisch gebied.

²⁾ Stand per 1 juni 1992.

³⁾ GRU = Glavnoye Razvedyvatelnoye Upravleniye

Hierbij wordt ook gebruikt gemaakt van inlichtingenofficieren, agenten en spionagenetwerken die in het bewuste gebied aanwezig zijn.

Technische inlichtingen

Binnen deze hoofdcomponent wordt informatie verzameld en verwerkt tot inlichtingen op technisch gebied:

- ▶ Toepassing op het gebied van electro-magnetische straling (Signals Intelligence):
 - Verbindingsinlichtingen
 - Electronische inlichtingen

- ▶ Toepassing op het gebied van beelden (Imagery Intelligence):
 - Fotografie (satelliet, luchtfotografie)
 - Radar
 - Electro-optisch
 - Infrarood- en thermische sensoren

Operationele inlichtingen

Binnen deze hoofdcomponent wordt informatie verzameld en verwerkt ter ondersteuning van de operationele taken van leger, luchtmacht en marine op inlichtingen- en veiligheidsgebied. De hogere staven van de krijgsmachtdelen en de militaire districten beschikken organiek over inlichtingenorganen waarvan de personele bezetting bestaat uit GRU-personeel. Deze organen wisselen informatie uit met de GRU-centrale, die in voorkomend geval coördinerend optreedt.

De inlichtingenorganen bij de krijgsmachtdelen en de militaire districten voeren ook agenten-operaties uit binnen het hun toegewezen gebied van verantwoordelijkheid. De GRU-centrale treedt hier met hoge waarschijnlijkheid coördinerend op.

5.3 Methodieken

Op het gebied van strategische inlichtingen zal waarschijnlijk minder gebruik worden gemaakt van het plaatsen van inlichtingenofficieren onder een diplomatieke dekmantel. Agenten-operaties zullen veelal worden uitgevoerd vanuit de centrale organen. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van voormalige inlichtingenfunctionarissen en agentennetwerken van de voormalige Oostblok-diensten. Incidenteel zullen inlichtingenofficieren in het doelland worden ingezet (illegals). Een dergelijke toepassing vergt veel investering in opleidingen, vorming teneinde de betreffende inlichtingenofficier te kunnen laten functioneren in het betreffende gebied.

Op het gebied van Operationele Inlichtingen wordt in Oost-Europa gebruik gemaakt van de situatie dat Russische troepen aldaar nog gelegerd zijn. Illegale netwerken kunnen worden opgebouwd hetgeen in het bijzonder reeds plaats vindt in het oostelijk deel van Duitsland. Vanuit deze netwerken worden dan inlichtingenactiviteiten ontplooid in Centraal Europa.

5.4 Werving van agenten en bronnen:

Wervingsgronden kunnen in het bijzonder gelegen zijn op financieel gebied. De spionagegevallen in het verleden bleken voor wat betreft de motieven hoofdzakelijk op dit gebied te liggen. Een inlichtingenfunctionaris of agent zal voortdurend streven naar het verwerven van bronnen binnen zijn doelgebied. Hierbij zal gezocht worden naar aangrijpingspunten die dan, veelal door middel van een psychologisch doordachte wijze van optreden, de betrokken persoon verstrikt doen raken. Mogelijke aangrijpingspunten:

- financiële behoefte (schulden, goklust etc.)
- frustraties/wraakgevoelens
- persoonlijke/intieme relaties
- avontuurlijke instelling (met laag normbesef)
- karaktereigenschappen (bv. egoïsme/iijdelheid)
- ideologie/sympathie (bv. werken aan de vrede)
- compromittatie

Ook is er de mogelijkheid dat geworven wordt "onder valse vlag". Betrokken persoon denkt bv. te 'werken' met iemand van een eigen veiligheidsdienst, of die van een bevriende natie.

5.5 Conclusie met betrekking tot de GRU

De GRU is in Europa nog steeds actief en zal dit naar verwachting voorlopig ook blijven. De dreiging tegen defensiebelangen blijft bestaan waarbij rekening moet worden gehouden met benadering en evt. werving van defensiegebonden personeel. Sterk toenemende personele contacten in het kader van uitwisselingen, opleidingen, inspecties en manifestaties van diverse aard, kunnen leiden tot contacten die uitgebouwd kunnen worden t.b.v. inlichtingenactiviteiten.

Voor de MID is de bekendheid met aard en inhoud van buitenlandse contacten zoals vorengenoemd van groot belang om vast te kunnen stellen wat de werkelijke intenties zijn. Dit is ook van belang om het defensiepersoneel dat daarmee van doen krijgt te kunnen adviseren en in voorkomend geval bij te staan. Ontspanning is uiteraard een goede zaak, maar dit mag geen synoniem worden voor 'grensloze' naïviteit!